विचिनुयात् अन्विष्यात् ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ तैर्द्वारभूतैः तान्द्वारीकृत्यसंदध्यात्बलवद्भिर्नृपैःसहसंधिंकुर्यात् ॥ १६ ॥ पूर्वापकारिणः पूर्वंदुष्टाइतिअपकृताःपश्चाद्दयया नुगृहीतास्तेपूर्वापकारवंतस्तान् ॥ १७ ॥ तत्रापिविशेषमाह यइति ॥ १८ ॥ यात्रायांयदिइच्छास्यात्तर्हिदुर्बलत्वादिनाविज्ञातंशत्रुंप्रत्येवयात्रामाज्ञापयेदित्युत्तरेणसंबंधः यात्रांयायादविज्ञातमितिपाठे दुर्बलंशत्रुमुद्दिश्यतेनाविज्ञातंयथास्यात्तथायात्रांयायादितियोजना अनाक्रंदमित्रहीनं अनंतरंबंधुजनहीनं व्यासक्तंअन्येनयुद्धंकुर्वाणं प्रमत्तंअनवहितं ॥ १९ ॥ विधानंरक्षणंरक्षणादिसामग्रीसंपादनं ॥ २० ॥ कर्षयन्वीर्यवंतं तत्परःकर्षणपरः ॥ २१ ॥ कर्षणमेवाह राष्ट्रंचेति कारयेत्भृत्यादिद्वारा ॥ २२ ॥२३॥ बलिनोराष्ट्रंकर्षन्दुर्बलस्ततःसांत्वेनार्थंयत्यावत् प्राप्तुंशक्नुयात्तेनतुष्येत् भवद्भिर्मत्तोवार्षिकःकरोनयाच्योमयाचभवतां

एवंविचिनुयाद्राजापरचारंविचक्षणः ॥ चारेहिविदितेपूर्वंहितंभवतिपांडव ॥ १३ ॥ यदातुहीनंनृपतिर्विद्यादात्मानमात्मना ॥ अमात्यैःसहसंमंत्र्यकुर्यात्संधिं बलीयसा ॥ १४ ॥ अज्ञायमानेहीनत्वेसंधिंकुर्यात्परेणवै ॥ लिप्सुर्वाकंचिदेवार्थंत्वरमाणोविचक्षणः ॥ १५ ॥ गुणवंतोमहोत्साहाधर्मज्ञाःसाधवश्चये ॥ संदधीतनृपस्तैश्चराष्ट्रंधर्मेणपालयन् ॥ १६ ॥ उच्छिद्यमानमात्मानंज्ञात्वाराजामहामतिः ॥ पूर्वापकारिणोहन्याल्लोकद्विष्टांश्चसर्वशः ॥ १७ ॥ योनोपकर्तुंशक्नोतिनापकर्तुंमहीपतिः ॥ नशक्यरूपश्चोद्धर्तुमुपेक्ष्यस्तादृशोभवेत् ॥ १८ ॥ यात्रायांयदिविज्ञातमनाक्रंदमनंतरं ॥ व्यासक्तंचप्रमत्तंचदुर्बलंचविचक्षणः ॥ १९ ॥ यात्रामाज्ञापयेद्वीरःकल्यःपुष्टबलःसुखी ॥ पूर्वंकृत्वाविधानंचयात्रायांनगरेतथा ॥ २० ॥ नचवश्योभवेदस्यनृपोयश्चातिवीर्यवान् ॥ हीनश्चबलवीर्याभ्यांकर्षयंस्तत्परोवसेत् ॥ २१ ॥ राष्ट्रंचपीडयेत्तस्यशस्त्राग्निविषमूर्छनैः ॥ अमात्यवल्लभानांचविवादांस्तस्यकारयेत् ॥ २२ ॥ वर्जनीयंसदायुद्धंराज्यकामेनधीमता ॥ उपायैस्त्रिभिरादानमर्थस्याहबृहस्पतिः ॥ २३ ॥ सांत्वेनतुप्रदानेनभेदेनचनराधिप ॥ यदर्थंशक्नुयात्प्राप्तुंतेनतुष्येतपंडितः ॥ २४ ॥ आददीतबलिंचापिप्रजाभ्यःकुरुनंदन ॥ सषड्भागमपिप्राज्ञस्तासामेवाभिगुप्तये ॥ २५ ॥ दशधर्मगतेभ्योयद्वसुबद्धल्पमेवच ॥ तदाददीतसहसापौराणांरक्षणायवै ॥ २६ ॥ यथापुत्रास्तथापौत्राद्रष्टव्यास्तेनसंशयः ॥ भक्तिश्चैषांनकर्तव्याव्यवहारेप्रदर्शिते ॥ २७ ॥ श्रोतुंचैवन्यसेद्राजाप्राज्ञान्सर्वार्थदर्शिनः ॥ व्यवहारेषुसततंतत्रराज्यंप्रतिष्ठितं ॥ २८ ॥

राष्ट्रंनोपहंतव्यमितिसांत्वं मह्यंपामद्वयंदेयंतेनाहंशमिष्येइत्युक्त्याअर्थप्रदानं भेदेनराजामात्यान्भेदयित्वाराज्ञःस्वोपरिप्रयाणस्यविघ्नादिकंवाकर्तव्यमित्यादिना क्षीणः प्रबलेनसहवैरंचेत्संग्रामंविनाएवमुपायत्रयेणस्वार्थंसाधयेदित्यर्थः ॥ २४ ॥ प्रजाभ्यःस्वाभ्यः ॥ २५ ॥ दशधर्मगताःमत्तोन्मत्तादयस्तेभ्योदंड्येभ्योयद्वसुप्राप्तंतत्पौराणांरक्षणायभवति अदंडितास्तेपुरंबाधेरन्निति भावः ॥ २६ ॥ भक्तिः स्वीयत्वेनस्नेहः एषामुपरि ॥ २७ ॥ व्यवहारेषु अर्थिप्रत्यर्थिवाक्यविचारेषुविषयेषुराजाप्राज्ञान्पंडितान्न्यसेत् ॥ २८ ॥

Digitized by Google